

JULIJE KEMPF: PRILOZI ZA BIOGRAFIJU IVANA ŠVEARA

Dne 13. rujna o. g. navršilo se 85 godina, kako je u selu Požeškim Sesvetama umro župnik i pisac »Ogledala Iliriuma« Ivan Švear. »Ogledalo Iliriuma« prva je naša cjelovita povjesnica, pisana i štampana hrvatskim jezikom. Vrijedno je, da se priopće našoj javnosti nekoje jamačno još nepoznate crtice iz života toga kulturnog radnika i hrvatskog domoljupca »prema vrelima, koja se nalaze u Spomenici sesvetačke župe« (Liber memorabilium ab anno 1700.).

Zanimljivo je, što je tu Spomenicu baš osnovao i napisao prema nalogu biskupa Maksimilijana Vrhovca ravno prije 100 godina sam Ivan Švear. Svome doista savjesnome radu u tom smjeru pristupa lijepim predgovorom u prozi, pa i latinskim uvodnim stihovima. U tim stihovima aludira Švear na »crne oblake« dugotrajnoga turskog gospodstva u Slavoniji, što je smetalo kulturnome radu i poletu. Tuguje zbog tih nedaća čutljivi Švear, uvjeren, kako mu je Turčin htio da uništi domovinu Hrvatsku, pa da s njome propane i slava naroda...

»Deletam voluit patriam
sic invidus hostis,
Ut cum gente simul pereat
quoque gloria gentis!«

Iz pregovora Spomenice razabiremo, da je pisac Švear najviše građe za povijest svoje župe našao u spisu, koji opisuje dolazak zagrebačkih isusovaca g. 1698. u Požežu, kad su darovnicom opata Ivana Josipa Babića (Abbas Beatae Mariae Virginis de Gotho) te kasnijim potvrđnicama kralja Leopolda I. od 7. veljače, 20. travnja i 13. prosinca 1700. naslijedili bogatu gospoštiju Kutjevo (Gotho). Spis je nađen na tavanu kutjevačkoga grada, pa ga je Švearu izručio tadašnji kutjevački župnik i podarcidakon Franjo Sirčić. Kako je i teritorij Požeških Sesveta pripadao kutjevačkoj isusovačkoj gospoštiji, našao je Švear u spomenutom spisu obilate građe i za opis svoje župe u XVIII. stoljeću. Švear je u spomenici za povijest sesvetačke župe (36 sitno pisanih velikih folio-stranica) sabirao — kako navodi u predgovoru — građu pune dvije godine, dok je uvodnu pjesmu s predgovorom dovršio i potpisao dne 11. siječnja 1824. (Hoc proemium cum carmine in sinistra pagina scripsi anno 1824. die 11. Januarii).

Spomenica sesvetačke župe dokazuje nam, da Švear nije svoju zadaću smatrao površno i na laku ruku, budući da je svoju građu složio nesamo prema našašćima u domaćim arhivima, nego je navodio dokaze za crkvene prilike požeškoga kraja i iz tadašnjih povjesnih djela, naročito Krčelića i drugih.

Ne upuštajući se u druge zanimljive zapiske ove iscrpljive Spomenice, spomenut ću i priopćiti neke podatke, koji se tiču našega pisca prve

P o z i v

k Predbrojenju na Dogodovštinu pod napisom:

UGLEDALO ILLIRIUMA,

iliti:

Dogodovština Illirah, Slavinah, zračni put Horvatah zvanih, od Potopa, to jest: god. Světa 1667 na četiri strani razdělenu, pa

IVANU ŠVEARU,

Županu duhovnomu u Sesvetah kod Požege na světo čana godine 1838.

U ovoj Dogodovštině štogod starinski latinski pisci iz Gerčkih najstariih pisacah, štogod potlašnji němački, i isti naši domородni iz latinskih i gerčkih pisacah razderkano, i verlo poměšano od postanja Illirah, nyihovoga uzmlōženja, i u mloge Krajine tja preko Dunava razplodjenja popisali su: sve ono u ređu gledom na iste godině, i vrěmena dogodjajah, dragi Štioćel popisano najti čes. — Da pako moja Dogodovština red istih godinah zadržel, i s tim lasoje isti dogodjaji razuměti se mogu, na četiri straně, kanoti četiri vrěmena-česaja razdělilo sam ju. Strana perva dogodjaje Illirah, i Panonah od Potopa Světa, to jest godine Světa 1667 do godine Rima 741. Kada se je Isukerst narodio, pripověda. Strana druga dogodjaje Illirah, i Panonah od narodjenja Isukersta do godine Isusa 540. Kada Ostroil, iliti Ostrovoy, u Dalmatil, Illiriumu, i u svoj Panonii, iz ove strani Dunava je Kralj postao: u ovoj strani život sveh Carah Rimskih u kratkom izpisuje se: kako godine 373. započeli su se kěrvavi rati Slavinah protivu Rimljanom, koji bojovi svedil terpell su u Illiriumu, i Panonii do god. Isusa 400, koje godine Gete, Vandali, i Markomani vć vojsku Rimsku pobili, i svu Panoniu, i Illirium osvojili su.

⌘

hrvatske povijesti I. Šveara, kako ih je svojom rukom zabilježio zaonda još dakako službenim jezikom latinskim:

1. Dne 10. svibnja 1818. došao sam ja Ivan Švear, koji sam Spomenicu ove župe svojom rukom napisao, na sesvetačku župu*). Prije toga sam bio u kr. velikoj gimnaziji požeškoj javni redoviti profesor neprekidno od godine 1813. Stjepan Ilijašević premješten je za kapelana u Novu Građišku, a postavši poslije župnikom u Bebrini, pođe g. 1829. za župnika u Lipovljane. Uveden sam svečano u župu dne 1. studenoga 1818. na dan Sviju Svetih po podarcidakonu i župniku kutjevačkom Franji Širčiću uz sudjelovanje komorskoga gospoštijskog odvjetnika Ivana Saračevića, županijskog suca Franje Adudića, te druge odlične gospode.

2. U službenom izdanju, nakon što je biskup Maksimilijan Vrhovac dne 14. kolovoza 1821. izvršio kanoničku vizitu i podijelio potvrdu u Sesvetama i drugim župama požeške kotline, navodi Švear prema tabeli postavljenih pitanja ove govore: U 46. sam godini (Ivan Švear rodio se dne 12. svibnja 1775.) i dobra sam, Bogu hvala, zdravlja. Rođen sam u gradu Ivaniću križevačke regimente (in communitate Ivanich) od oca ivaničkoga građanina; Hrvat sam (origine Croata). Sve sam studije svršio u

* Švear je postao župnikom u Požeš. Sesvetama poslije Požežanina Đure Garića, koji je tamo župnikovao 17 godina (1800.—1817.). Poslije administratora župe, Stjepana Ilijaševića, dotad kapelana u Požeži, nastupio je župničku službu Ivan Švear.

dom; mloge velike bojeve sa Turci, i Diplom Leopolda Racom po daren pripovjeda.

Pogl. 60. Od dogodjajah nadalje pod Leopoldom do g. I. 1705, mloge velike Bojove sa Turci; i Diplom, i Prepise na stalise Horvatske, iz kojih očitno vidise, da Srem i sva doljna Horvatska, ili Slavonia, u vek na Kraljevinu Horvatsku je spadala.

Pogl. 61. Od dogodjajah u Horvatskoj pod Josipom 1im Kraljem 34., od g. I. 1705 do 1711.

Pogl. 62. Od dogodjajah u Horvatskoj pod Karolom 3im Kraljem 35., od Horvatske od g. I. 1711 do 1740.

Pogl. 63. Od dogodjajah u Horvatskoj pod Mariom Theresiom, Kraljem 36. od Horvatske. Od g. I. 1740 do 1780.

Pogl. 64. Od Cesara Zapada, i Sultanah Istočka, i njihovih Bojevah pripovjeda. Od g. I. 1410 do 1519.

Pogl. 65. Od Cesara Zapadnih, i Sultanah Istočnoga Carstva Vjeka 16a, 17a, i 18., i mlogih čudnovatih dogodjajah pripovjeda.

Pogl. 66. Od Banovah čitave Slavonie, to jest Horvatske, i Dalmatinske od g. I. 1323 do 1331 pripovjeda.

Pogl. 67. Od Banovah nadalje do g. I. 1780 pripovjeda.

Zverha Strani Četvete.

Dogodovštine ove četiri strane biti ćeju svezane u četiri knjige, i koštati ćeju sve četiri 3 fl. 30 kr. C. M. Predbroj terpeti će do 20. Augusta Godine tekuće 1838 i to sa izplacanjem taki Novcaah.

Prenumerati ili predbrojiti more se svaki u Zagrebu kod *Franje Suppana*, kr. pr. Knjigo-Tiskaca, i kod Gospodina Kano-nika, i Opata *Ivana Birtling*. U Slavonie u Požege kod Gospo-dina *Vice-Spana Ivana Csoka*, koji pako do prepisanoga Roka nepredbrojiju se, oni posle iste četiri knjige kod spomenutoga *Franje Suppana* u Zagrebu za četiri fl. C. M. dobiti ćeju. U Zagrebu dana 21. Majja 1838.

Po Ivanu Svear,

Županu duhovnomu u Svesceta kod Požege Pisaocu.

Zagrebu. Govorim ilirski (hrvatski) latinski i njemački. U Hrvatskoj sam bio 15 godina dušobrižnik, u Požezi sam bio profesor 5 godina, ovdje sam župnik 3 godine. U svem sam služio biskupiji i nauci te književnosti (quam et rei litterariae) 23 godine. A budući da nitko nije sam sebi sudac, stoga neka o mojem životu i ponašanju, obdržavanju dijecezanskih propisa, navješćivanju riječi Božje i dijeljenju sv. sakramenata, te o javnom glasu momu — sudi publika.

Moja se porodica sastoji od 7 lica. Imam rođenu sestru 45 godina staru, udovu Šoštarić*); sinovku po bratu 17 godina staru i sinovca po sestri od 14 godina, jednog slugu, jednog pastira i dvojke Franju i Viktora, siročad pokojnoga učitelja Britveca.

3. Dne 14. kolovoza 1821. bio sam prije sastanka s biskupom Maksimilijanom Vrhovcem u srednjoj sobi svoje župne kuće, pa sam mu se preporučio, a on mi reče: »Ti si mi već doista dosta preporučivan, pa i

*) Jamačno je ta udova Šoštarić, sestra Ivana Šveara, bila majka Blaža Šoštarića, posljednjega suca (1836.—1850.) vlaškouličke općine, predgrada glavnoga grada Zagreba. Ta je porodica bila u najbližoj krvnoj vezi sa vrlo zaslužnom u hrvatskoj kulturnoj povijesti porodicom Đure Deželića i njegovih odvjeta. (Isporedi raspravu dra. Velimira Deželića st.: Vlaškoulička zagrebačka općina. »Narodna Starina« sv. 5. knj. II. 2., str. 111.)

Poglavje I.

Od stališa pukovah u Ilirii i Panonii u vréme cara Augusta.

Koi bi Patra Bedekovića i Baltasara Kerčelića štio: mloge doista i lépe stvari bi štio, ali tako poméšano, da i najposlić morao bi kazati, da neznade, gde je Panonia, gde je Iliria: i što u vréme Augusta Rimljani pod vladanje svoje spravili su, jeli samo Panoniu, ili Panoniu zajedno i Iliriu, i koje krajine Rimljani brojili su i držali za Panoniu, koje pako za Iliriu. Poradi toga mislim, da svakomu koi moju dogodovštinu štio bude, drago će biti, kada bude vidio, što pod Panonijem razuméva se, što pako pod Iliriom. Inđi pod Panoniu spadale su sve krajine počemši od Istrie zajedno tiam kako jest vrito Dunava iz ove, tojest desne strane Dunava. Kako se Sava u Dunav utiče kod Biograda, i kako od podne Kupa ili Una zasiže, to pravo kazati nemo-gu, jer, jeli preko Kupe, ili preko Une medje bližnji Panonah susedi Skordisci imali su, to u nijednom piscu nenahodim. Svi dakle puci, koji u okolišu ovih krajinah stanovali su, zvali su se Panoni. Stanovnici ove na daleko produljene Panonie bili su pod mlogimi imeni. Pervi kod mora Adrianskoga, Istri, potlam Japide, za njimi Liburni, onda Andiante, za njimi Amantini, onda Herkuniati, opet Andiante i pram severu Breuci, pram istoku i podnevu Ava-

Secar Ogled. Ilir. Stran. II.

sada vidim, kako se uopće dobro vladaš. Ostani samo dobar i zdrav!« ... Biskup je otputovao u Požegu.

4. Ove je godine (1824.) premješten podarcidakon i župnik kutjevački Franjo Sirčić (expaulinac) u Požegu, gdje je postao i predsjednik požeškoga konzistorija (Consistorii subalterni praesidens). Molio sam kutjevačku župu, no župnikom postade doktor filosofije i profesor bogoslovlja na zagrebačkoj akademiji Josip Schrott, kojega je biskup, zabacivši moju molbu, imenovao. Zakratko je Schrott postao ravnatelj biskupske kancelarije, a Muzler administrator kutjevačke parokije. Osjećao sam, kalko mi se time nanijela nepravda, pa sam molio kanonikat. Kakav je uspjeh bio moje molbe, vidjet će se iz onoga, što je slijedilo, kasnije.

5. Mjeseca studenoga 1827. bio je raspisan natječaj za ispražnjeno kanoničko mjesto. Prije se to nije tako činilo, a zašto sada? ... Čuvam tajnu za sebe (arcanum meum mihi conservo)... Biskup Maksimilijan Vrhovac umro je dne 16. prosinca naveče ...

6. U mjesecu studenom 1829. pronio se glas, da će već prije imenovani namjesnik banske časti Aleksandar Alagović postati zagrebački biskup. Stoga sam u prosincu poslije Nikolja počeo slagati pjesmu, koju sam namijenio u slavu novoimenovanoga biskupa, kad bude do godine ustoličen. Mjeseca ožujka 1830. poslao sam gotovu pjesmu svome nekadašnjem školskom drugu kanoniku Ivanu Birlingu u Zagreb, da je dade štampati.

OGLEDALO HISTORIJE

1833

DOGODOVSTINA

ILIRAH, SLAVINAH, STRAZJNI PUT HORVATAH
ZVANIH, OD POTOPA,

TO JEST GODINE SVĚTA 1656.

NA ČETIRI STRANE RAZDĚLJENA,

PO DUGOTERPOM POSLU NA SVĚTLO BANA

OD

IVANA ŠVEARA,

ŽUPE SVESVETSKE ŽUPANA KOD
POZEGE.

STRANA II.

(Od narodjenja Isu-Kersta do godine 540.)

ZAGREB,

štampano kod Franje Suppana.

1839.

U lipnju 1830. dobio sam pismo od kanonika Birlinga s viješću, da će biskup Alagović poći u Kaloču na konsekraciju, a zatim da će biti početkom srpnja u Zagrebu instalacija; stoga da se žurim u Zagreb još prije Petrova. Dne 26. lipnja — javlja mi nadalje — dolazi biskup u Požegu (valjada zbog pregovora i izvida u stvari kupnje stare isusovačke kolegije za biskupski orfanotrofij). I zbilja je biskup Alagović bio u Požegi, pa se je već dne 27. lipnja vratio iz Požege u Zagreb, a ja sam već 28. lipnja krenuo za njim također u Zagreb.

Dne 29. lipnja prispio sam u Ivanić, svoje rodno mjesto, gdje sam ostao i slijedeći dan. Dne 1. srpnja krenuo sam na biskupsko dobro Gradec, gdje je biskup čekao bana Ignaca Gjulaja sa željom, da ga pozove na pribivanje kod instalacije. Tu sam čestitao biskupu, pa i objedovao. Popodne sam nastavio put u Zagreb, gdje sam već našao moju pjesmu, štampanu u 600 primjeraka (ubi Carmen typis impressum in 600 exemplaribus inveni).

Instalacija bijaše dne 25. srpnja 1830., kod koje sam i ja pribivao.

7. Mjeseca lipnja 1831. pozvan sam bio u Zagreb, da tražim kutjevačku župu. Pri tom se zdesila velika prevara (magna impostura intervenit). Presv. g. biskup predložio me za kanonika, no g. Schrott — da taj prijedlog osujeti — pisao je svome administratoru Muzleru u Kutjevo, neka me potvrdi i neka me u svoje ime »probudi oda sna, zašto tobože drijemam« i zašto ne tražim kutjevačku župu. I zbilja je g. Muzler došao k meni i pročitao mi iz Schrottova pisma dotične riječi dodavši,

OGLEDALO ILIRIJE,

ILITI

DOGODOVŠTINA

ILIRAH, ZATIM SLAVINAH, A NAJPOSLE
HORVATAH I SERBALJAH ZVANIH,

OD POTOPA, TO JEST GODINE SVĚTA

1656.

NA ČETIRI STRANE RAZDĚLJENA,

I PO DUGOTERPONOM POSLU NA SVĚTLO DANA

OD

Ivana Svcara,

ŽUPNIKA U SVESVETIH KOD POŽEGE

STRANA IV.

(Od god. Isukersta 1114 do god. 1790.)

u ZAGREBU,

iskano kod Frauje Župana

1842.

da nije druge, nego da ipak pošaljem molbu. Zapanjio sam se i rekoh, da ću sam poći u Zagreb, budući da mi se sva stvar činila čudnom... Prošle sam se naime godine preporučio biskupu i predao već mnogo prije molbu za kanonikat (a sve su molbe za sedisvakancije poslane Njeg. Veličanstvu, otkuda su vraćene novoimenovanome biskupu Alagoviću), a sada hoće ravnatelj kancelarije Josip Schrott, da tražim kutjevačku župu! Nadvladao sam se, a porodila se u meni sumnja, čini li to Schrott sam po sebi, ili po naputku biskupovu.

Otputovao sam dakle lično u Zagreb, gdje sam s resignacijom — sam priznajem — predao biskupu molbu za Kutjevo. Biskup me, svakoj mojoj molbi veoma naklonjen, pozva na objed. Došao sam u jedan sat i biskup je, uklonivši svoga liječnika, ostao sa mnom sam. Pošavši u drugu sobu, počeo sa mnom razgovarati. Uto nadode g. Schrott, no dobivši u tren mig, udalji se. Tada biskup navali na me oštro u stvari molbe za kutjevačku župu. Uprepašćen i uzrujan od srama odgovorio sam negativno... Svome sam dakle biskupu iskrivio istinu i stoga sam sâm sebi najviše škodio!... Trebao sam naime jasno i u molbi prikazati, kako ja ostajem kod molbe za kutjevačku župu jedino pod uvjet, ako je u stvari poziva g. Schrott tako postupao po uputi biskupovoj, ili »u slučaju, ako Vaša Preuzvišenost iz poznatih sebi razloga (ex notis sibi causis) ne će mene da predloži za kanonika«.

Iz točke 4. i 7. razabire se, kako je Švcara nastojao, da postane zagrebački kanonik. Ipak ga ta služba i čast pored mnogih zasluga za ure-

denje do onda zapuštene sesvetačke crkve i župe, pa i drugih literarnih — kako sam veli — zasluga, nije zapala.

Spomenuta već štampana pjesma Švearova u slavu biskupa Alagovića nosi naslov: »Carmen honoribus excellentissimi, illustrissimi ac reverendissimi Domini Domini Alexandri Alagovich, Dei et apostolicae Sedis gratia, episcopi Zagrabiensis, abbatis B. M. V. de Thopuszka, incliti comitatus de Berzencze supremi ac perpetui comitis, sacrae caesareae et regio-apostolicae Majestatis actualis intimi status consiliarii, nec non excelsi in regnis Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae banalis officii regii locumtenentis, 1830. solenni ritu consecrati — devote oblatum a Joanne Shvear ad Omnium Sanctorum pone Posegam parocho«. Zagrabiae, typis Franc. Suppan 1830. Format četvrtine, 9 stranica.

U toj se pjesmi ne osjeća toliko dim tamjana, kojim su prepuni latinski verzovi starih prigodničara, kad je valjalo dizati kojega moćnika i dostojanstvenika u zvijezde, nego nam tu Švearova muza istupa dostojnom mjerom poezije staroga Hrvata »Ilirca«, koji pored hrvatskoga vlada prema duhu tadašnjega školovanja izvrsno i jezikom latinskim. Svojim mirnim treksametrima hvali Švear odmah s početka prirodne ljepote požeškoga kraja, stisnuta među gorama:

»Est locus Illyrici mediis sat amoenus in oris. Tellus mirifice circum sed montibus arcta« . . ., pa dira stare dogotovštine, te zatim prelazi dalje da poetskim refleksijama izbije u pet štampanih stupaca golemi akrostihon »Alexander Alagovich Episcopus Zagrabiensis Vivat!« U daljnjem tekstu pjesme dolazi i distihon od dvanaest redaka, a svaki redak utisnutim brojem 1830., godinom Alagovićeve konsekracije i instalacije za biskupa. Cijela pjesma broji osim akrostihona (preko 230 riječi) u svem 158 verzova. Toplog »Ilirca« Šveara vodio je kod te pjesme značajni odsječak iz Juvenala kao motto:

. . . »Semita certe tranquillae per virtutem patet unica vitae«. Brošura se nalazi u gdjejoj još vrlo rijetkoj knjižnici, a u zagrebačkoj sveučilišnoj biblioteci pod signaturom P 20.357.

U svom sam djelu (isporedi »Požege, zemljopisne bilješke iz okoline i prilozi za povijest slob. i kr. grada Požege i požeške županije« str. 636.) spomenuo već, da sam prije kojih 20 godina vidio kod pok. zaslužnog našeg povjesničara i akademika Ivana Tkalčića rukopisne fragmente jednoga Švearova djela pod natpisom: »Priatelj slavnoga naroda Horvatskoga preizvišenim, presvietlim i visoko plemenitim Horvatskoga roda vlasnikom, poglavicom, i svim Horvatske plemenite kervi sinom Velikoću Kraljevstva Horvatskoga, Horvatov nepreobladanu jakost, njihovih predjeh sa Hungari sdruženje i svako vreme njihovih zakonitih pravica stalno uzderžanje pred oči stavlja:

Horvatska dika
Slavinska velika
Sa Hungari združita

bratinski razgovor trih plemićah Horvata, Dalmatinca i Slavonca. Popisano Ivanom Švearom u Slavonii«. Nije mi poznato, da li je taj rukopis ikada izdan štampom.

Glavno je ipak Švearovo djelo »Ogledalo Iliriuma«. Zagonetno je, što Švear nije posljednjih osam godina svoga života (1831.—1839.) ništa dalje zabilježio u svojoj pomno pisanoj Spomenici sesvetačke župe, a ne može

se utvrditi, da su listovi iz Spomenice istrgnuti. Jednako je štetno za našu povijest kulture, što nije niti sam Švear, niti njegov prvi nasljednik, ostavio u Spomenici makar kakav zapis o spremanju povjesnoga djela »Ogledalo Iliriuma«, a baš je te posljednje godine svoga života žrtvovao Švear pored župničkih dužnosti mukotrpnom sabiranju građe i pisanju te opsegom goleme prve naše povijesti u hrvatskom jeziku.

Djelo je pisac prikazao zagrebačkom biskupu i kasnijem kardinalu Đuri Hauliku, a potpuni je naslov djelu: »Ogledalo Iliriuma ili dogodovština Ilirah, Slavinah, stražnji put Horvatah zvanih, od potopa to jest godine svjeta 1656. na četiri strane (dijela) razděljena po dugoterpnom poslu na svétlo dana od Ivana Šveara župe sesvetačke župana kod Požege«. Djelo je štampano u Zagrebu kod Franje Župana (Suppan), pa je izašlo I. i II. svezak 1839., a daljnji svesci poslije Švearove smrti i to III. svezak 1840., a IV. 1842. Posljednjim svescima (III. i IV.) izmijenjen je natpis u »Ogledalo Ilirie« te mjesto stražnji put Horvatah »stražnji put Horvatah i Serbaljah zvanih«. Sve 4 sveske broje oko 1170 štampanih stranica, a u njima je obrađena povjesna građa do godine 1790.

Švear ističe na svršetku svoje povijesti, da ju je pisao »vručoželjno« preko četiri godine, pa da je »od čitanja različitih knjigah, od mlogog i sveudiljnog noćom i danjom pisanja najposlě obolio i tako oslabio, da jedva pisati može«. Iz teksta se Švearove povijesti razabire, kako je bio upućen u sva povjesna djela svojega doba i kako je priopćio, naročito u IV. dijelu, mnogo nepoznate građe iz njemu bližih arhiva, kao što je to bio franjevački i isusovački arhiv u Požegi. K tomu je imao u Požegi pri ruci povjesnim djelima bogatu franjevačku knjižnicu, koja je i danas u tom pogledu ponajjača u Slavoniji. Toj se knjižnici i arhivu imadu zahvaliti Švearove vijesti o turskim pašama u Slavoniji, budući da su naši franjevci ostali, kako je poznato, i za dugotrajne turske vladavine među svojim narodom i pribilježili mnoge zanimljive događaje. To potvrđuje i sam Švear u svojoj povijesti (svez. IV., str. 423.) riječima: »Ovo sam izvadio iz jednoga starog rukopisa, komu mnoga što se Slavonije tiče zahvaliti imam. Isti rukopis je najden u samostanu požežkom. Ja sam ga dobio od jednoga priatelja prije desetak godinah, nu kvar da iz početka nekoliko listovah fali. Isti je rukopis u latinskom jeziku i to kako se iz pisma pozna od više osobal pisan. Dokončan je godine 1701. Rado da je bio dnevnik znamenitih događajah«.

U Spomenici sesvetačke župe uvrstio je Švear i popis knjiga (oko 90 djela) župničke knjižnice. To su ponajviše djela bogoslovnoga sadržaja, dok nije bilo gotovo ni jednoga povjesnoga. Ta nas činjenica upućuje, kolikim je trudom, a jamačno i troškom, dobavljao Švear povjesna djela i prepise listina u Sesvete, da je mogao svoje djelo privesti kraju s oprostajnim riječima: »Za najposlě moj domorodni štioče, zdravstvuj i oprosti starcu, ako je gdi u tolikoj šumi od ilirskih događaja zabludio, ali pako oštiri bio, nego što ukus devetnaestog tako nazvanog izobraženog stoletja iziskuje — jer jo sam onako pisao, kako sam znao i u serdцу ćutio. Medjutim ne ljuti se, nego pero u ruke, i što ja ne popisah, piši; što zlo ali nakrivo postavih, izpravljaj, te tako će se onda s višeumnih perah ona starinsko-ilirska izpuniti: Zerno do zerna pogača, kamen do kamena palača!« (IV., str. 544.).

Iako naši današnji hrvatski povjesničari odbacuju osnove glavne koncepcije Švearova djela porijetlo sviju slavenskih naroda od starih Ilira),

ipak najmanje osporavaju izvode Švearove u IV. svesku, koji obrađuje prošlost Hrvata i Srba do godine 1790., a gdje domoljubni Hrvat-Ilirac Švear popraćuje na mnogim mjestima povjesne događaje osobito zanimljivim subjektivnim svojim refleksijama.

Opsežni štampani prospekt s preglednim sadržajem svoga »Ogledala Iliriuma« izdao je Švear već 21. svibnja 1838., dok su sva četiri dijela njegovaa djela ugledala svijet tri godine poslije Švearove smrti.

Ivana Šveara zateče smrt dne 13. rujna 1889., pa je sahranjen u se-svetačkoj župnoj crkvi između oltara sv. Križa i sv. Donata. Sahranilo ga šest svećeničkih drugova.

Résumé. L'auteur de l'article ci-dessus nous fournit quelques renseignements nouveaux sur l'auteur Jean Švear (lisez: Chvéar, 1755—1839), historien croate. Comme la plupart des historiens croates, lui aussi, il avait été ecclésiastique. Son activité littéraire appartient à l'époque de ce mouvement nationaliste dit »illyrien« qui avait été inauguré au XIXe siècle parmi les Yougoslaves et surtout parmi les Croates par Gaj (lisez: Gaï).

Švear est l'auteur du premier livre d'histoire écrit en croate (1838), et d'une oeuvre, qui a encore aujourd' hui une certaine valeur scientifique (le 4 ème vol.); c'est le »Miroir de l'Illyrie« (Oglédalo Iliriuma), fait à la base des chartes et des papiers qui ont été détruits depuis par un incendie. L'auteur, termine son »Miroir« par ces mots caractéristiques: »Je termine mon histoire, que j'ai écrit à l'honneur de ma nation illyrique, slovène, serbe ou croate, pendant quatre ans et avec une telle ferveur, que j'en suis enfin, à cause de lectures fatigantes et des efforts que j'ai mis à l'écrire jour et nuit, tombé malade, et tellement, que je ne puis plus écrire qu' à peine... Du reste, je me réjouis, ô ma nation illyrienne, de t'avoir laissé quelque chose d'écrit en notre langue nationale, c. a. dire croate, et je m'en réjouis, dis-je, d'autant plus que je suis le premier qui aie essayé ses faibles forces à écrire notre histoire nationale en langue nationale«. Švear est dans cette oeuvre le représentant de la théorie autochtonistique qui soutient la séssilité des Serbes et Croates sur le territoire qu'ils occupent aujourd'hui.

Le curé Švear a écrit à l'instigation de l'évêque liberal de Zagreb, Maximilien Vrhovets (1752—1827) aussi un »Liber memorabilium« de sa paroisse. De telles oeuvres sont parfois très intéressantes pour l'histoire, Švear a été, comme c'était coutume de son temps, aussi un habile versificateur latin.